

**Verslag webinar LEFgozers en Bestuyvers (thema lokaal ondernemen in dorpscontext)
via MS Teams op 17 november 2025 (19.30 u. - 21.15 u.)**

Vormingsmoment met 20-tal deelnemers. [Bekijk de opname.](#)

Maarten Lippens, VVDB-beleidsmedewerker, leidt de avond in

Welkom op deze laatste webinar van dit kalenderjaar binnen het jaarthema 'ondernemers en burgers samen aan de slag voor een veerkrachtig verbonden dorp'.

We buigen ons zo dadelijk over de vragen:

- Hoe kan een samenwerking tussen een burgergroep en de lokale ondernemers het dorpsleven activeren en de dorpsbewoners dichterbij elkaar brengen?
- Hoe stimuleert een burgergroep korte keten bij de dorpsbewoners?

Maak kennis met twee goede praktijken van ondernemen in het dorp of de buurt met de experts Micheline De Kreijger (Stichting Lodewijk de Raet) en Stijn Cottenier (Methodieklab).

Stijn Cottenier schetst het ontstaan van CSA-boerderij Autartika in Doornkerke (gehucht in Ruiselede, West-Vlaanderen) waar via een LEADER-microproject ook een buitenklas opgericht wordt.

Bekijk [de presentatie](#).

Alles start met kansen grijpen! Maak je handen vuil, probeer zaken uit, en breng mensen samen.

Stijns traject:

- Kokschoon in Brugge maar geen zin om in de horeca te werken.
- DHL-koerierdienst en dus veel alleen op de baan. Veel ideeën resulteren in projectjes om uitdagingen in de omgeving aan te pakken.
- Oprichting (samen met nicht) van [De Stuyverij](#). Doel: mensen samenbrengen die op zoek zijn naar voldoening. Deze organisatie bereikt niet enkel de meest kwetsbaren maar een mix van allemaal, van daklozen tot mensen met 3 bedrijven. Het is soms verrassend wie de voorzet geeft!
- Ontwikkeling van o.a. een leerecosysteem met Avansa en de CM rond het welzijn van West-Vlaamingen waarbij zowel mensen in groep als individu werden benaderd.
- Lesgever VELT (de eco-moestuin). Ontmoet daar vriendin. Samen richten ze [CSA-hoeve Autartika](#) op, een plek om te aarden en voldoening te voelen.
- Uit een voortraject van geefpleinen, repaircafés en samentuinen in Roeselare ontstond op vraag van de stad de succesvolle [belevingsmarkt Ramblas](#) in Rumbeke waar organisaties hun werking en ondernemers hun initiatieven konden tonen. (Zie ook [Ramblas editie 1](#)). De maandelijkse markt ging door van mei tot oktober met telkens andere standhouders, lekkers en concertjes.

Stijn: *Bij dit alles leerde ik dat het belangrijk is om mooie zaken naar buiten te brengen, én dat je niets mag opleggen aan een groep. Zie het als een elastiek tussen 'wat is mijn idee en hoe landt dat bij mensen in mijn context' en 'hoe kunnen we dit samen beter aanpakken'.*

Hoe het groeide in het dorp Doomkerke

Autartika is een droom van een plek met 3 ha grond op een vergeten boerderij. De plannen om met CSA te beginnen (Community Supported Agriculture – dus een boerderij die door de gemeenschap wordt ondersteund) kregen reacties als: *ga je dat hier doen, wat is dat wel?*

Bij CSA betaalt een gezin voor een heel seizoen en oogst zelf de groenten. In Doomkerke dat bijna 800 inwoners heeft, is nog 1 café *New York* en een bakker. Verder Ontmoetingscentrum en kamphuis *Het haantje* en een school. Meer valt er niet te beleven. Ferm was hier maar de werking is gestopt, net als die van een andere organisatie.

Er was een plan om in Doomkerke een grote mestverwerkingsite te installeren. Maar de gemeenschap heeft zich hiertegen verzet uit vrees voor te veel kamions en geurhinder. Er is immers slechts één doorgangsstraat in het gehucht dat gemiddeld een verouderde bevolking heeft. De laatste vijf jaar zijn er wel nog enkele mensen binnengestroomd.

Het dorp nodigt dus niet echt uit om zaken aan te pakken. Maar (naar de uitspraak van Korzybski) de aanblik van iets is niet altijd wat het écht is. Laat je maar niet door percepties tegenhouden!

Helaas was de corona-periode ons moment van aankomst. En op het eind daarvan startten grote werken die vier jaar duurden. Dit zette nog meer een domper op de sfeer. Maar we dachten aan Churchill: *never waste a good crisis*.

We startten op een erg vervallen boerderij die verstopt zat achter een haag die 15 jaar niet gesnoeid was. We wilden mensen verbinden rond deze boerderij, en ook zorg en educatie uitbouwen. Dus brachten we op een namiddag mensen samen om ideeën te spuien. Met woldraden verbonden we die mensen letterlijk met elkaar. Iemand uitte een wens of plan en de mensen die hier iets bij voelden, gooiden hun bolletje wol naar de spreker. Dit werd een heel vruchtbaar moment. Het was duidelijk hoogstnodig dat de mensen elkaar hier weer leerden kennen. Een nieuw feestcomité is toen ontstaan met als 1e activiteit een nieuwjaarsreceptie. Er waren 70 mensen verwacht, maar 240 mensen aanwezig.

De bevraging *Doomkerke droomt* uitte de wens om een nieuwe traditie in het dorp te creëren. Zo ontstond [de nationale feestdag van Doomkerke](#) met Pinksteren. De lokale bakker levert dan koeken en confituurtaartjes, De St-Elooisgilde zet de tent, Autartika levert de groenten enz. Dit bleek een goede manier om te landen in het dorp. Want voor een bio-boerderij staat niet iedereen te springen.

1e seizoen op de boerderij: voor 30 mensen een jaar rond groenten telen. Deelnemende gezinnen komen oogsten voor dagelijks gebruik. Momenteel zijn er meer dan 100 'oogstaandeelhouders'. Voor de vlotte communicatie is er één whatsapp-groep die momenteel al 12 deelgroepjes telt. Het feestluik is volledig in handen van oogstaandeelhouders. Een oud varkenskot is volledig opgeruimd en aangekleed met kastjes en kleine voorwerpen.

Samenzijn, samen eten doet nieuwe ideeën ontstaan zoals een activiteit voor kinderen. Intussen is ook Ernest, een zorggast, een vaste bezoeker en is er samenwerking met de jongeren van De Zande (psychiatrische afdeling St-Jozef).

Ook oogstaandeelhouders kunnen minimum een halve dag per week meewerken en betalen dan slechts de helft van hun oogstaandeel. Het vraagt veel omkadering om alles goed te laten verlopen, maar dat lukt al drie jaar in grote mate.

Netwerking (Bij slide 11 van [de presentatie](#).)

- Er is almaar meer vraag van partners naar een bedrijfsbezoek, een workshop geven of volgen als ook van zorgorganisaties die hun mensen willen toeleiden.
- Enkele lokale ondernemers bieden materiaal aan en sponsoren.
- Er zijn ondersteunende partners zoals *Regionaal Landschap het West-Vlaamse Hart* en KBS.
- Veel landbouwers zitten momenteel in een strijd, maar hier wordt weinig over gepraat. Via *Boeren op een kruispunt* i.s.m. Avansa en de CM lukt dit wel, ook met vrouwelijke landbouwers.
- Er kwam een gezamenlijke fotowandeling, georganiseerd door het feestcomité en Bewonersplatform St-Jan Wingene.
- Doordat hier meer leven in de brouwerij komt, bloeien verenigingen terug open en krijgen meer leden. We zien een resem organisaties elkaar ondersteunen en elkaars werking uitdragen.
- [Verse spruitjes](#) is een platform van muziek- en animatiegroepen. Als je hierbij boekt, krijg je meteen €150 op de gage die je normaal voor de band betaalt.

LEADER

Autartika werd met micro-projectsubsidies via LEADER een educatieboerderij. Sinds kort worden er klasgroepen ontvangen van de nabije school. Er is dus onderwijs via de buitenklas onder een tentzeil. Verder worden groepen zoals Ferm ontvangen, worden er groentepakketten afgehaald en workshops georganiseerd. Mensen die vroeger in het onderwijs stonden, hebben lespakketten ontwikkeld. Scholen in Tielt/Schuiferskapelle vragen al om een halve dag te mogen komen. De LEADER-steun liet dus weer nieuwe kansen ontspruiten en bracht bijkomende organisaties aan in het netwerk zoals JNM (Jeugdbond voor Natuur en Milieu).

Conclusie: dankzij de inwoners en medewerkers werd Doomkerke Droomkerke, een warm dorp.

Ook goed om weten

- Hoeve Autartika is juridisch de eenmanszaak van Stijns partner voor landbouwactiviteiten via een landbouwnummer. Local Act (de organisaties steunen in governance enz.) is Stijns werk. Om alle zorgplannen een stevig kader te bieden wordt nu een vzw opgestart. Dan worden het dus die vzw + twee eenmanszaken.

- Misschien wordt er een coöperatie opgericht. [Steward-ownership](#) is een nieuw concept dat mogelijk de weg van de toekomst kan vormen en dat bij overdracht de missie bewaart.
- De Stuyverij is een vzw die begon als burgerinitiatief. Je hebt echt een deftige structuur nodig (bv. vzw) om projecten te realiseren. I.s.m. Starterslabo werkt deze vzw aan de ontwikkeling van zowel ideeën als bedrijven.
- De naam Autartika is een samenvoeging van authentiek en autarki = zelfvoorzienend zijn. Doel van de boerderij is geen eiland te vormen maar de gemeenschap te betrekken, de bewoners van Doomkerke terug het gevoel te geven dat ze de zaken zelf in handen kunnen en mogen nemen. Momenteel leeft ook de vraag of Doomkerke in zijn eigen energie kan voorzien.
- Om niemand af te schrikken werd 'bio' niet echt 'in de etalage gezet' de eerste twee jaar. Pas toen de mensen op het aanbod ingingen, hoorden ze: *by the way dit is bio*.

Micheline De Kreijger over LEF, een LEADER-project van het Meetjesland dat resulteerde in Boerenmarkt Kaprijke en het LEF-huis

Bekijk [de presentatie](#)

1. De LEF-markt in Kaprijke (LEF = lokaal, ecologisch en fair)

Kaprijke heeft een mooi stadhuis en plein. Zo'n 20 jaar geleden belandde Micheline er via vrienden in een muziekverhaal (organisatie 10-jarig festival). Uit de goeie vibes van toen is er veel ontstaan.

Een korte reportage schetst de sfeer van de boerenmarkt.

- Verkopers zijn sociale mensen die babbeltjes doen met de klanten.
- Mensen opperen ideeën.
- Marktkramers helpen elkaar.
- Aanbod van unieke kwalitatieve producten in een gezellige sfeer. Dit is een markt met een ziel.
- De producent kan uitleg geven over zijn product, dat geeft voldoening.
- Het lokaal bestuur promoot de eigen producenten en ondersteunt zo de hele streek.
- Creatieve makers sluiten aan op de Kerstboerenmarkt.
- Doel is ook een duurzame levensstijl promoten.

Het is belangrijk 'je karretje' te haken aan initiatieven van anderen, bv. de provincie. Anderen haken hun 'karretje' aan onze markt. We zetten sterk in op 'ons merk', de man met de toeter en het klakske, te zien op o.a. de boodschappentas. Via een naaister in de buurt zijn er ook schorten gekomen. Er wordt ingezet op verbinden met ondernemers in de buurt. Het idee van concurrentie werd vervangen door het idee van sterkte. Welke noden hebben ondernemers en hoe kan de boerenmarkt daarop inspelen?

Je hebt ondersteunende partners nodig zoals LEADER om nog meer verankering in de buurt te krijgen en er minder evidente partners bij te kunnen halen. De gemeente ondersteunt o.a. de werktijd van Micheline. Ook de andere werkgever *Stichting Lodewijk de Raet* en *Florerende Gemeenschappen* doet dat. LEF is intussen de **merknaam** geworden. Ook de burens besturen mee. De boerenmarkt bestaat nu vier jaar en is de heropstart van een vroegere boerenmarkt.

2. Het LEF-huis

Naast de boerenmarkt is er in een vroeger politiekantoor aan het stadhuis een samenwinkel voor lokale makers van schilderijen, keramiek, kaarsen, ... gekomen. Deze makers richtten zelf de winkel in en houden die mee open. Het gaat om tijdelijk gebruik. De winkel is open op bepaalde dagen (wo, vrij en za). Momenteel zijn er gesprekken tussen de makers en de gemeente rond een mogelijke verderzetting. Alles gebeurt samen en veel mensen deden mee. Eens een bepaalde dynamiek ontstaat, gebeurt er zoveel spontaan. Er is veel tijd in de voorbereiding gestopt maar eens de toestemming voor het gebruik van het gebouw er was, kwam op een maand tijd de volledige make-over! Er was een (verdiende) [solotentoonstelling van Erna Claeys](#) die warm onthaald werd door de buurt.

Over kosten en verkoop

We verkopen 'handgemaakt geluk met een verhaal'. Er komen LEF-goers bij en er gaan er ook weg. LEF staat voor lokaal, ecologisch en fair. Deze waarden uitdragen maakt energie vrij. Het is dan belangrijk alles te ondersteunen. Een whatsapp-community laat toe dat mensen er snel bijkomen. Er is een wekelijkse nieuwsbrief. Het is van belang om mensen heel laagdrempelig zaken te laten organiseren. Momenteel zijn we één jaar bezig en houden we een evaluatie. Belangrijk en geleerd van de *Stichting Lodewijk de Raet*: stap in je project met open vizier. Het is zeker complex om zaken in beweging te zetten en bv. mensen bewust te maken van hun consumptiegedrag. Maar er waren veel gepassioneerde mensen in de omgeving. Kon hier beweging in komen? Daarvoor waren geen pasklare antwoorden, dus we begonnen er gewoon aan en zetten gaandeweg stappen.

3. Ecosystemische benadering ([wat is dat?](#))

De lokale gemeenschap vormt het ecosysteem. Alles (horend bij verschillende thema's) en ieder ga je met elkaar verbinden, en elkaar laten beïnvloeden. Alles wordt onderling verweven. Enkel de boerenmarkt en een plek zijn niet hetzelfde als er geen lokale vereniging activiteiten zou organiseren. Zo wordt het ook aantrekkelijk voor horecazaken in de buurt.

Met een ecosystemische blik – waarbij je dus mensen niet enkel als klant maar ook als burger, als toerist, ... ziet – ga je bepaalde keuzes nl. bewust consumeren centraal stellen. Dan volgt het ontwikkelen van een platform nl. LEF om mensen in beweging te brengen. Hier waren dat lokale makers en producenten die veel te weinig *in the picture* komen. Hoe kan je met hen samenwerken en via welke strategie? De platform design is geïnspireerd op Air bnb. Er is veel geëxperimenteerd (o.a. via workshops), de jaarmarkt werd LEF-markt. Daarbij bekijken: welke noden hebben lokale producenten?

Dus eerst verken je het ecosysteem, de omgeving. Wat zijn de behoeften, waar zitten de uitdagingen, de druk, de ambitie? Wat kunnen we ontwikkelen zodat er een win-win ontstaat?

Er kwam een pop-up-shop in een leegstaand handelspand. Een geitenboer kwam naar LEF omdat hij het op zichzelf niet kon blijven trekken. De heropstart van de markt gedurende zes maand werd dan met alle standhouders geëvalueerd. Sommige waren voorstander maar konden er niet zelf met een kraam staan...

Conclusie: er is veel vraag maar het wordt te moeilijk als burgerorganisatie om dit op te nemen. De Stichting Lodewijk de Raet mocht dit toen een jaar uitproberen mits er ook andere ondersteuning zou komen. Het lokaal bestuur is toen mee op de kar gesprongen. Het potentieel was al bewezen. De standhouders kunnen dit aan redelijk tarief doen en er was de basisconditie van de wederkerigheid: mensen doen het samen! Een producent die er niet meer bij kan zijn, leent bv. een koeltoog uit zodat producten van anderen toch op de markt te koop kunnen liggen.

Let wel: zo'n markt laten slagen in een minder dicht bevolkte plattelandsgemeente is niet evident ! Vandaar voor korte keten en het lokale kiezen. Een zaterdagochtend is erg geschikt voor het leggen van kwalitatieve relaties en verbinding. Mensen nemen dan rollen op en komen verder in beweging.

De kracht van mensen is een belangrijke motor om bepaalde transities en uitdagingen op te nemen. Zie Muziekfestival [Cirque Constance](#).

[Stichting Lodewijk de Raet](#) zet zich uitgebreid op transitie in, o.a. met Inspiratieplatform Florerende Gemeenschappen alsook de samenwerking met B-planet dat duurzame burgerprojecten een duwtje wil geven via campagne [Het goede Moment](#) (crowdfunding - tot €3000 kan gesponsord worden als de gemeenschap eerst zelf dit bedrag verzamelt). Koen Steuperaert van de Stichting ziet 'verbinders' als de chocolade om de nootjes (die er al zijn) samen te houden. De verbinder moet tussen de geëngageerde burgers blijven staan en de projecten niet aan hun lot overlaten.

Het LEF-huis kreeg een opstarttoelage van *Omgevingsfonds Wilde Meetjes* (= compensatiefonds ter opwaardering van de leefomgeving van windmolens, beheerd door KBS i.s.m. een lokale groep).

Micheline werkt 1 dag per week voor de boerenmarkt. Er is heel sterke en kwalitatieve opvolging van het lokaal bestuur. Die kan stopgezet worden binnen de drie maanden, maar het bestuur wil dit verder ondersteunen.

Florerende gemeenschappen is een bondgenootschap van diverse organisaties. Het platform is nog in ontwikkeling en vooral bedoeld ter inspiratie. Het is niet de bedoeling om een 'label' te geven. Als mensen zich als een florerende gemeenschap voelen, dan is het zo.

Advies: weet wat mogelijk is. Bekijk ook eerst welke behoeften er zijn. Start een zoektocht naar een breder publiek. Je kunt niet snel genoeg met de mensen in de buurt gaan praten.

Gooi je idee in de groep en start! En nog beter is ingaan op de ideeën van anderen.

Afsluit door Maarten

- Dank aan de sprekers om ons met veel LEF te bestuyven!
- Bekijk de webpagina van [jouw LEADER-gebied](#). Daar vind je de data en contactgegevens voor het indienen van een microproject of een groter project.
- Welkom op de Inspiratiedag van Avansa 'Goesting voor doeners...' op zaterdag 22 november in Deinze waar collega Agnes en de trekkers van Dorpsraad Afrit 12 Hansbeke een toelichting geven.
- VVDB organiseert ook de academische lezing met doctorandus Léon Acar rond co-creatie van de publieke dienstverlening (online op dinsdag 25 november).
- Schrijf in op de VVDB-nieuwsbrief.